

1893-10-06

AFSENDER

Johan Rohde

MODTAGER

Emil Hannover

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Dansk

Generel kommentar:

Rohde udstillede, blandt andre danske kunstnerkolleger, to malerier på den internationale udstilling i München i 1893. I kataloget er Rohde

repræsenteret med kat. nr. 458,

Dänische Landschaft og kat. nr. 459,

An der Zuidersee.

Se også Rohdes postkort til Hannover dateret 25. september 1893.

Afsendersted:

København

Omtalte personer:

Ludvig 1.

Wilhelm 2. af Tyskland

Laurits Andersen Ring

Arnold Böcklin

Rasmus Christiansen

Ludvig Find

Carl Frydensberg

Alice Hannover

Cavling Henrik

Svend Hørup

Peter Johansen

Johannes Jørgensen

Julius Lange

Johan Thomas Lundbye

Karl Madsen

Agnes Slott-Møller

Harald Slott-Møller

George Frederic Watts

Margrethe Wildenrath-Krabbe

Arkivplacering:

Den Hirschsprungske Samling

DOKUMENTINDHOLD

Rohde forklarer sin tavshed med en ulyst til at skrive breve. Han har sendt et brevkort i anledning af Hannovers fødselsdag, og hvis ikke det er nået frem, benytter han nu lejligheden til at gratulere endnu en gang. Rohde mener også at Hannover havde godt af sit ophold i Tønning, og beder ham om ikke at sætte noget på spil, nu hvor han tydeligvis er i bedring.

Angående Hannovers tidligere beklagelser over sin egen indiskretion vedrørende fru Wildenrath, beder Rohde ham om ikke at tænke mere over det. Rohde håber der snart kommer en ende på Hannovers lidelser. Han glæder sig til at høre om Hannovers rejse til Holland. Rohde har været i München for at se den internationale udstilling, men var ikke imponeret. Han glædedes dog ved en udstilling af G.F. Watts værker, som langt

overstiger Böcklins. Rohde er i det hele taget ikke vild med de tyske kunstnere, men Hannover må vente med at høre mere om hans rejse.

Hjemme i Danmark har Rohde været på besøg hos Slott-Møllers, hvor han har mødt Julius Lange, der har ytret beundring for Julius Paulsen. Rohde har været på Høstudstillingen hos Kleis, hvor han synes godt om Ludvig Find og Carl Frydensbergs billeder. Peter Johansens værker på samme udstilling er mærkværdige, mens Hørups karakteriseres som idiotiske.

Ifølge Rohde er de kun kommet med på udstillingen takket være Cavlings mellemkomst. Han er sandsynligvis også grunden til at Hørup nu skriver i Politiken, senest nogle 'fjollede linjer' om Lundby-udstillingen. Brandes har klaget derover og bedt Rohde skrive om samme udstilling, hvilket han har afslået. I stedet er Karl Madsen i spil, men han har travlt med sin bog om Lundby. Rohde er i det hele taget træt af Politiken, særligt nævner han deres kunstkritik som årsag. Rohde beder hilse Rasmus Christiansen og Trapplers i Paris. Rohde har ikke hørt noget til fru Hannover - kun ganske kort igennem Slott-Møllers. Han glædes over Hannovers tilbagevendende livsglæde. Som svar på Hannovers spørgsmål i foregående brev kan han melde tilbage at han intet ved om Slott-Møllers forhold til Den frie Udstilling. Parret har vist sig venlige overfor Rohde, men han opsøger dem kun sjældent, idet han ikke bryder sig om deres arbejde. Han er tilbageholdende med at sige dem sin oprigtige mening, idet de møder så megen modgang i øjeblikket.

TRANSSKRIFTION

Nyhavn 22. D. 6-X-93.

Kjære Ven! De kjender min Ulyst til at skrive Breve og ved altsaa Grunden til min Tavshed. I et Brev-kort jeg sendte Dem fra München stod der intet, det

skulde takke Dem for Deres Hamburgerbrev og bringe Dem en Hilsen i Anledning af Fødselsdagen. — Har De ikke modtaget det gjør jeg begge Dele om her.

De skriver mig til fra Hamburg, at De syntes at have haft godt af Deres Ophold i Tønning. — Det troer jeg ogsaa. — jeg syntes, at det var forbausende, som De rettede Dem[,] baade aandeligt og legemligt, og jeg saa betydeligt lysere paa Deres Tilværelse, da jeg sagde Dem Farvel end den Dag, de kom til Tønning. — Det vilde nu i ethvert Tilfælde have været mig kjært at have Dem i Nærheden som Kammerat, men den Tilfredshed, De lagde for Dagen ved at bo dernede i Tønning gjorde, at jeg havde den største Glæde af vor Samværen.

Det er nu min Bøn til Dem, at De ikke med Ufornuftighed vil ødelægge, hvad De har vundet i Retning af Sinds Ligevægt og legemligt Velbefindende.

De klager i Ders Brev over at De har begaaet Indiskretioner, som nu piner Dem; jeg synes virkelig, at det er ganske meningsløst at plage Dem med det. Vel kan jeg fatte Deres Skrupler, men jeg synes ingen Grund, De har til at nære dem — — Det er dog saa menneskeligt at lette sit Hjærte, og dette er ikke det samme som at være indiskret.

[2]

Ja, kjære Ven, De har gaaet meget igjennem[,] det vidste jeg, og dog har jeg først nu faaet at vide, hvor forfærdeligt meget De har lidt; maatte der dog nu engang være Slut derpaa, og maatte De nu endelig engang faa den Fred og Ro, De saa meget trænger til. —

Jeg længes ellers meget efter at høre lidt fra Dem, om hvorledes De har haft det, hvad De synes om Holland og om Brügge og om meget andet . — —

Hvad mig angaar da rejste jeg jo til München, hvor jeg var i 3 Dage. Der var ikke meget ved den tekniske Udstilling; en Del tysk Videnskabelighed og en Del aldeles pueril Humbug.

(Paa den tekniske Udstilling fandtes blant andre Mærkeligheder en Silhuet klippet af Kong Ludvig I, og en Pastel af Kejser Wilhelm II, paa hvilken han lader Tyskerne slaa Franskmændene; meget passende ikke sandt, paa en international Udstilling for Maler-teknik.)

Jeg gik lidt nedslaaet hjem fra mit første Besøg — det gik op for mig, at jeg kunde have sparet Skillingerne; jeg blev imidlertid holdt skadesløs af, hvad jeg saa paa de andre Udstillinger, særlig paa den gamle i Glaspaladset, hvor der var en ganske dejlig Samling af Watts, der forresten trykkede Böcklins Udstilling ganske til Jorden.

[3]

Men hvad jeg ellers saa, maa De vente med at høre om til en anden Gang; der er ingen Mening i at proppe Dem med Indtryk fra München, ligesom De er ankommen til Paris — kun saameget, at det var naturligvis ikke de forbande[de] Tyskere, der interesserede mig — skjønt de gjorde mest forbistrede Forsøg paa at tiltrække sig en Smule Opmærksomhed.

—

Af nyt her i Staden er der ikke meget.

En kort Visit hos Slott-Møllers, hvor jeg traf Julius Lange, der spurgte mig om jeg ikke syntes, at Paulsen var kraftigt malt.

Et lille Besøg paa Høstudstillingen¹, hvor Find har en smuk Samling, Frydensberg et Par kjønne Billeder og Peter Johansen en Udstilling, der er det mærkeligste, der endnu er set i Danmark — Ja Udviklingen er rapid! Svend Hørup dokumenterer sig ikke som vanvittig, stakkels Fyr, men som en ganske ordinær Idiot, han har nogle Billeder fra China! men det er Synd at spille Ord paa dem — som sagt de er lavet af en Idiot andet er der ikke at sige. Kun undskyldte dem deres Tilstedeværelse med at Cavling var kommen med og havde bedt ham hænge dem op, og en saa mægtig Mand turde man ikke støde. At Sam-

[4]

me Svend Hørup faar Lov til at husere i Politiken er maaske ikke mere underligt — Han skrev et Par aldeles fjollede Linjer forleden Dag i Politiken om den meget betydelige Lundby-Udstilling. G. B. beklagede sig meget derover og bad mig skrive, hvilket jeg naturligvis ikke vilde; jeg hører nu, at man har haft Bud efter Madsen, som nok er villig, men ikke gjerne maa for Kunstforeningens Bestyrelse, der vil have at han skal spare paa Krudtet til sin Bog.

For at komme tilbage til Politiken, saa bliver dette Organ Dag for Dag værre og værre. Man skulde s'gu tro, at det ligesom Kjøbenhavn i sin Tid ejedes af Varietédirektører.

Ring havde en lille god Auktions udstilling som blev omtalt af hele Pressen med den største Velvilje, kun Politiken havde ikke et Ord. Jeg skrev til Johannes Jørgensen og bad ham skrive lidt — men der kom intet; er det hans symbolistiske Samvittighed mon tro, der forbyder ham at nævne Ring og Lundby, i saa Fald er han jo ikke et Haar bedre end hans store Kollega ved Bladet.

—

Naa men jeg er nok lige ved at blive snakkesalig, og alt dette her er Dem naturligvis saa kom[-]plet ligegyldig dernede, hvor De nu er — jeg formoder nemlig at De sidder hos Trappler. — Jeg haaber nu, at De har det godt, og at De er fornuftig og ikke tager Dem for meget paa. Hils vor brave Ven Christiansen meget fra mig Deres Johan Rohde

[5]

[Øverst på arket, 'på hovedet':]

Vil De hilse Frøkenene Trappler fra mig[,], ønsker den syge god Bedring. Jeg synes det er saadan rare Mennesker.

[Slut ...]

Inden jeg havde faaet medfølgende Brev afsendt modtog jeg i dette Øjeblik Deres Brev fra Pa-

ris og saa, at De befinder Dem vel i Deres gamle Logis.

Skjønt jeg gjerne vilde have Brevet med Posten nu om et Øjeblik, maa jeg dog i Hast tilføje et Par Ting.

Det er en Misforstaaelse af dem, kjære Ven, naar De tror, at jeg har føldt mig krænket over Bemærkninger i Deres Hamburger[-brev]; — tvertimod, som jeg vist har skrevet omstaaende, kan jeg godt forstaa Deres Udtalelser — men jeg finder nu at et forpint Menneske maa have Lov til at lette sit Hjærte til en fortrolig Ven.

Jeg havde sat mig for ikke at nævne Fru Hannover — De skriver imidlertid selv om hende, og saa maa jeg blot sige Dem, for at De ikke skal misforstaa min Tavshed, at jeg ikke har hørt noget om hendes Besøg hos Slott-Møllers, og selv ikke har hørt eller set noget til hende eller fra hende siden det Brev, jeg modtog i Tønning, og som jeg omtalte for Dem — Jeg har hørt ganske flygtig et Par Bemærkninger af Slott-Møller angaaende Deres Hustru og hendes [6]

Forhold til Dem; paa Grund af en Trediemands Tilstedekomst blev de ikke fortsatte; maaske var de refererede Udtalelser faldne under det Besøg, De omtaler. Jeg troede det var gamle Udtalelser. Jeg har talt med Deres Brødre paa Gaden, heller ikke de vidste noget om hende.

Det er mig en stor Glæde at se at Livsaanderne atter vaagner hos Dem, at De er saa glad ved Paris og Holland — Jeg har haft den Forestilling tidligere, at De egentlig ikke kunde lide de dejlige Nederlande.

De spørger om Slott-Møllers Forhold til den frie Udstilling? Dertil kjender jeg intet, da jeg ikke har talt med Slott-M. derom. Hvad har de skrevet til Dem derom?

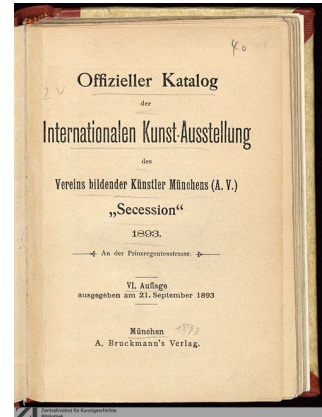
Slott-Møllers er kommen mig meget venligt i Møde
nu ved min Hjemkomst, jeg har imidlertid noget
ondt ved at komme i det gamle Forhold til dem [—]
et Brev som det De læste i Tønning kaster saa lange
Slagskygger. Og ligeoverfor deres Arbejder staar jeg
saa vanskelig, imellem os sagt synes jeg egentlig ikke
om dem. De har imidlertid saa meget at kjæmpe med (saa
megen Modgang og saa mange Uvenner, at jeg ikke kan be-
kvemme mig til at sige Dem min oprigtige Mening — jeg synes
det er Synd — og det piner mig at omgaaes med Folk, som
Venner, imod hvem jeg ikke kan være fuldt ud oprigtig[;]
dette er en af Hovedgrundene til, at jeg kun sjældent søger
Slott-Møllers.
Deres I. R.

¹ Den omtalte Høstudstilling fandt sted hos Kunsthandler Valdemar Kleis på Vesterbrogade 58.

OMTALTE VÆRKER

Titelblad fra det illustrerede katalog til den internationale udstilling i München, 1893.

Titelblad fra kataloget til den internationale udstilling i München, 1893.